

AVROTROS VRIJDAG CONCERT

Goede Vrijdag 2 april 2021
TivoliVredenburg, Utrecht

MENDELSSOHN'S PAULUS

Radio Filharmonisch Orkest **Groot Omroepkoor**

Thierry Fischer, dirigent
Benjamin Goodson, koordirigent

Louise Alder, sopraan
Sophie Rennert, alt
Benjamin Bruns, tenor
Markus Eiche, bas
koorsolisten:
Lars Terray, bas
Palle Fuhr Jørgensen, bas

Felix Mendelssohn 1809-1847

Paulus opus 36

oratorium in twee delen (1836)

De ondertiteling wordt verzorgd door Jurjen Stekelenburg.

In verband met de avondklok wordt dit concert in de middag van 2 april 2021 opgenomen, en in de avond vanaf 20.00 uur semi-live uitgezonden via ► www.nporadio4.nl

Presentatie: Leonard Evers.

Dit concert is ook te volgen via de webcast met beeld en ondertiteling op
► www.nporadio4.nl

MENDELSSOHN'S PAULUS

Felix Mendelssohn groeide op in een geassimileerde joodse bankiersfamilie, maar werd geconfronteerd met een onderhuids antisemitisme dat de hele Duitse maatschappij doortrok.

Zijn grootvader, de filosoof Moses Mendelssohn, had zich een eeuw eerder weliswaar ingezet voor religieuze tolerantie en emancipatie van de joden, maar van een vanzelfsprekende acceptatie was nog lang geen sprake toen Felix in 1809 in Hamburg werd geboren.

Voorzichtigheidshalve werd hij in 1816 protestants gedoopt, waarbij het christelijk klinkende 'Bartholdy' aan zijn naam werd toegevoegd. Hij kreeg bovendien een christelijke opvoeding.

Felix Mendelssohn

Net als zijn oudere zus Fanny bleek Felix enorm muzikaal te zijn en het sprak voor zijn vader vanzelf dat hij een carrière in de muziek zou nastreven. Felix en Fanny kregen de beste leraren en werden al jong lid van de befaamde Singakademie in Berlijn, de stad waar het gezin in 1812 naartoe verhuisd was. Daar kregen zij les van Carl Friedrich Zelter, een man die de muziek van Johann Sebastian Bach in ere hield. Tegen de verdrukking in, want al aan het einde van zijn leven werd Bach als ouderwets beschouwd en na zijn dood was zijn muziek grotendeels van de concertpodia verdwenen. Felix Mendelssohn bewonderde juist de polyfone stijl van Bach en samen met zijn zus Fanny zette hij zich jarenlang in om diens *Matthäus-Passion* te doen herleven. In maart 1829 dirigeerde hij het stuk vanachter de piano in de Berliner Singakademie. Het concert was een overweldigend succes en hierna begon de *Matthäus-Passion* aan een triomftocht langs de Duitse en internationale podia, die nog altijd voortduurt.

Een beknopt oratorium

Overigens had Mendelssohn Bachs partituur voor de gelegenheid stevig bewerkt. Hij schraptte elf van de vijftien aria's en vier recitatieven en kortte de partij van de Evangelist drastisch in. Het orgel verving hij door een piano en sommige zanglijnen gaf hij een meer romantische wending. Opmerkelijk is dat Mendelssohn vooral passages schraptte met een antisemitische strekking. Zelf merkte hij op: "Is het niet ironisch dat een bekeerde jood de wereld haar grootste christelijke muziek moet teruggeven?"

Een behoefte aan beknoptheid openbaarde zich ook toen Mendelssohn enkele jaren later begon aan een eigen oratorium, over de lotgevallen van Saul, die zich na een openbaring bekeert, tot Paulus omdoopt en het ware, christelijke geloof gaat uitdragen.

Voordurend maande Mendelssohn zijn co-librettist Julius Schubring tot compactheid en het oratorium duurt minder dan twee uur.

Alle teksten zijn ontleend aan de bijbel en de Apostolische geschriften. Net als in de oratoria van Händel en Bach is een grote rol weggelegd voor het koor, dat nu eens polyfone, door elkaar heen lopende partijen zingt, dan weer homofone, ritmisch gelijk met elkaar optrekkende partijen in de koralen. Het verhaal wordt verteld in de recitatieven, en de emoties worden tot uitdrukking gebracht in de aria's.

Synopsis

Deel 1

De vervolgte christelijke gemeente in Jeruzalem smeekt God om kracht, om de heidenen te weerstaan. Stefanus verwijt de Hoge Priester en zijn raadsheren dat zij het ware geloof verwerpen en de Heilige Geest weerstreven. Zij besluiten hem te doden. 'Stenig hem', roept het opgezweepte volk en Stefanus bezwijkt onder een stenenregen, al biddend om vergeving voor zijn moordenaars.

Gelovige mannen begraven Stefanus, de Schriftgeleerde Saul volhardt echter in zijn vervolging van de christenen. Hij reist naar Damascus, maar wordt onderweg geslagen door blindheid en toegesproken door een stem uit de hemel. Christus maant hem zijn leer te verkondigen, waarop Saul zich bekeert en zijn gezichtsvermogen terugkrijgt. Omgedoopt tot Paulus wordt hij een van de meest fervente pleitbezorgers van het Christendom.

Opvallend is het moment waarop Saul zijn openbaring krijgt: de stem van God wordt niet vertolkt door een bas of bariton, maar door een ijl klinkend vrouwenkoor. Alsof Mendelssohn het beeld van de God der wrake uit het Oude Testament wilde vervangen door dat van de God der verzoening uit het Nieuwe.

De hoofdpersoon Paulus kunnen we opvatten als een soort zelfportret van Mendelssohn, die zich immers vanuit zijn joodse achtergrond had ontwikkeld tot een diep gelovig christen. *Paulus* ging in 1836 met enorm succes in première. Geen wonder, want Mendelssohn sloeg een verrassend overtuigende brug tussen de klankwereld van Bach en zijn eigen romantische muziek. Kort na de Duitse première in Düsseldorf in 1836 ging in Liverpool de Engelstalige versie als *St. Paul*. Vanavond klinkt het oratorium in het Duits.

Deel 2

De Heilige Geest kiest Paulus en Barnabas als ambassadeurs van het christelijk geloof. De joden geloven niet in Christus als Verlosser, waarop Paulus en Barnabas hen verwijten zich als uitverkoren volk doof te houden voor diens boodschap. Ze richten zich tot de 'ongelovigen'. Als Paulus een kreupele geneest, worden hij en Barnabas aangezien voor de goden Jupiter en Mercurius. Geschokt wijzen zij deze afgoderij van de hand, maar als Paulus hen probeert te bekeren ontsteken de heidenen in woede.

Opnieuw klinkt de roep 'Stenig hem', maar ditmaal redt God zijn discipel. Paulus zegt tegen de ouderlingen dat hij naar Jeruzalem moet gaan en niet terug zal keren. Hij troost hen met de woorden dat hij graag voor God wil sterven en vertrekt. De gemeente blijft achter in de wetenschap dat wie trouw is aan het geloof, beloond zal worden. Het oratorium eindigt met een lofzang op Gods naam.

Thea Derks

GEZONGEN TEKSTEN

Felix Mendelssohn – Paulus opus 36, oratorium in twee delen

Erster Teil

1. Ouverture

2. Chor

Stimme der Christenheit

Herr, der du bist der Gott, der Himmel und Erde und das Meer gemacht hat. Die Heiden lehnen sich auf, Herr, wider dich und deinen Christ. Und nun, Herr, siehe an ihr Droh'n, und gib deinen Knechten mit aller Freudigkeit zu reden dein Wort.

3. Choral

Allein Gott in der Höh sei Ehr und Dank für seine Gnade,
darum, dass nun und nimmermehr uns rühren kann kein Schade.
Ganz unermess'n ist seine Macht,
nur das geschieht, was er bedacht.
Wohl uns, wohl uns des Herren!

4. Rezit

Erzähler (S): Die Menge der Gläubigen war ein Herz und eine Seele. Stephanus aber, voll Glauben und Kräften, tat Wunder vor dem Volk, und die Schriftgelehrten vermochten nicht zu widersteh'n der Weisheit und dem Geist, aus welchem er redete. Da richteten sie zu etliche Männer, die da sprachen:

Deel 1

Koor

Stem der christenen

Heer, U bent de God, die hemel en aarde en de zee gemaakt hebt! De heidenen, Heer, staan op tegen U en tegen Uw Christus. En nu, Heer, aanschouw hun dreigen en vergun het Uw dienstknechten vol vreugde Uw woord te verkondigen.

Koraal

Alleen God in de Hoge zij eer en dank voor Zijn genade.
Daarom dat nu en nooit meer enige schade ons zal deren.
Zijn macht is onmetelijk, alleen dat gebeurt, wat Hij bedacht.
Wij verheugen ons in de Heer!

Recit.

Verteller: De menigte der gelovigen was één van hart en één van ziel. Stephanus echter, vertrouwend op zijn geloof en zijn krachten, volbracht wonderen onder het volk en de schriftgeleerden waren onder de indruk van de wijsheid en de geest waaruit hij predikte. Toen wendden zij zich tot een aantal mannen die er spraken:

Zwei falsche Zeugen (Bässe solo): Wir haben ihn gehört Lasterworte reden wider diese heil'ge Stätte und das Gesetz.

Erzähler (S): Und bewegten das Volk und die Ältesten und traten hinzu und rissen ihn hin und führten ihn vor den Rat und sprachen:

5. Chor

Die Juden: Dieser Mensch hört nicht auf zu reden Lasterworte wider Mosen und wider Gott. Haben wir euch nicht mit Ernst geboten, dass ihr nicht solltet lehren in diesem Namen? Und sehet, ihr habt Jerusalem erfüllt mit eurer Lehre.

Denn wir haben ihn hören sagen:
Jesus von Nazareth wird diese Stätte zerstören und ändern die Sitten, die uns Mose gegeben hat.

6. Rezit. und Chor

Erzähler (S): Und sie sahen auf ihn, alle, die im Rat saßen, und sahen sein Angesicht wie eines Engels Angesicht. Da sprach der Hohepriester: "Ist dem also?"

Stephanus sprach:

Stephanus: Lieben Brüder und Väter, höret zu: Gott der Herrlichkeit erschien unsern Vätern, errettete das Volk aus aller Trübsal und gab ihnen Heil. Aber sie vernahmen es nicht. Er sandte Moses in Ägypten, da er ihr Leiden sah und hörte ihr Seufzen. Aber sie verleugneten ihn und wollten ihm nicht gehorsam werden und stießen ihn von sich und opferten den Götzen Opfer. Salomo baute ihm ein Haus, aber der Allerhöchste wohnt nicht in Tempeln, die mit Händen gemacht sind. Der Himmel ist sein Stuhl und die Erde seiner Füße Schemel. Hat nicht seine

Twee valse getuigen: Wij hebben gehoord dat hij deze heilige plaats en de wet lasterde.

Verteller: En zij brachten het volk en de oudsten in opschudding en zij gingen op hem af en sleepten hem met zich mede en leidden hem voor de raad en spraken:

Koor

De joden: Deze mens spreekt onophoudelijk lasterlijke woorden tegen Mozes en tegen God. Hebben wij jullie niet met ernst gevraagd jullie leer onder deze naam niet meer te willen verkondigen? En ziet, nu hebben jullie deze leer door heel Jeruzalem verspreid! Want wij hebben hem horen zeggen: Jezus van Nazareth zal deze plaats verwoesten en de zeden veranderen die Mozes ons geschonken heeft.

Recit. en Koor

Verteller: En allen die in de raad aanwezig waren staarden hem aan en zagen dat zijn gelaat gelijk was aan dat van een engel. Toen sprak de hogepriester: Is dit alles waar?

Stephanus zeide:

Stephanus: Lieve broeders en vaders, luistert naar mij: De God der Heerlijkheid verscheen aan onze vaders, redde het volk uit alle ellende en gaf hen voorspoed. Doch zij merkten het niet op. Hij zond Mozes naar Egypte omdat Hij hun lijden zag en hun zuchten hoorde. Doch zij verloochenden hem, negeerden hem, joegen hem weg en offerden de afgoden. Salomo bouwde een huis voor Hem. De Allerhoogste woont echter niet in tempels die met handen gebouwd zijn. De hemel is Zijn zetel en de aarde is de voetbank voor Zijn voeten. Heeft Zijn hand

Hand das alles gemacht? Ihr Halsstarrigen, ihr widerstrebt allezeit dem Heil'gen Geist! Wie eure Väter, also auch ihr.

Welche Propheten haben eure Väter nicht verfolgt, die da zuvor verkündigten die Zukunft des Gerechten, dessen Mörder ihr geworden seid. Ihr habt das Gesetz empfangen durch der Engel Geschäfte und habt es nicht gehalten.

Die Juden: Weg, weg mit dem! Er lästert Gott, und wer Gott lästert, der soll sterben!

Stephanus: Siehe, ich sehe den Himmel offen und des Menschen Sohn zur Rechten Gottes steh'n!

7. Arie

Stimme Jesu: Jerusalem, die du tötest die Propheten, die du steinigest, die zu dir gesandt. Wie oft hab ich nicht deine Kinder versammeln wollen, und ihr habt nicht gewollt!

8. Rezit.

Erzähler (T): Sie aber stürmten auf ihn ein und stießen ihn zur Stadt hinaus und steinigten ihn und schrien laut:

Die Juden: Steiniget ihn! Er lästert Gott, und wer Gott lästert, der soll sterben!

9a. Rezit.

Erzähler (T): Und sie steinigten ihn. Er kniete nieder und schrie laut: "Herr, behalte ihnen diese Sünde nicht! Herr Jesu, nimm meinen Geist auf!"

Und als er das gesagt hatte, entschlief er.

9b. Choral

Dir, Herr, dir will ich mich ergeben,
dir, dessen Eigentum ich bin.

Du nur allein, du bist mein Leben,
und Sterben wird mir dann Gewinn.

Ich lebe dir, ich sterbe dir,

sei du nur mein, so g'nügt es mir.

niet dit alles gemaakt? Jullie koppigen! Steeds werken jullie tegen de heilige Geest. Zoals jullie vaders deden doen jullie het dus ook. Hoeveel profeten hebben jullie vaders niet vervolgd, die al eerder de komst van deze Rechtvaardige, wiens moordenaars jullie nu zijn geworden, hebben verkondigd? Jullie hebben de wet ontvangen door tussenkomst van de engelen en jullie hebben je er niet aan gehouden.

De joden: Weg, weg met hem! Hij lastert God en wie God lastert, die moet sterven.

Stephanus: Zie, ik zie de geopende hemel en de Zoon des Mensen staat aan de rechterhand van God.

Aria

De stem van Jezus: Jeruzalem! Jeruzalem, jullie hebben de profeten gedood en gestenigd hen, die naar u gezonden zijn. Hoe vaak heb ik niet uw kinderen bijeen willen brengen, en jullie hebben het niet gewild!

Recit.

Verteller: Maar zij stormden op hem af en joegen hem de stad uit en stenigden hem en schreeuwden luid:

De joden: Stenigt hem! Hij lastert God en wie God lastert, die moet sterven.

Recit.

Verteller: En zij stenigden hem.

Hij knielde neder en riep luid: Heer, reken hen deze zonde niet aan! Heer Jezus, ontvang mijn geest!"

En toen hij dat gezegd had, stierf hij.

Koraal

Aan U, Heer, wil ik mij overgeven,
aan U, wiens eigendom ik ben.

Slechts Gij alleen, Gij zijt mijn leven
en sterven wordt mijn grootste winst.

Ik leef voor U en ik sterf voor U;

wilt U er ook voor mij zijn, dan ben ik er tevreden mee.

10. Rezit.

Erzähler (S): Und die Zeugen legten ab ihre Kleider zu den Füßen eines Jünglings, der hieß Saulus. Der hatte Wohlgefallen an seinem Tode. Es beschickten aber Stephanum gottesfürchtige Männer und hielten eine große Klage über ihn.

11. Chor

Stimme der Christenheit: Siehe! Wir preisen selig, die erduldet haben. Denn ob der Leib gleich stirbt, doch wird die Seele leben.

12. Rezit. und Arie

Erzähler (T): Saulus aber zerstörte die Gemeinde und wütete mit Drohen und Morden wider die Jünger und lästerte sie und sprach:

Paulus: Vertilge sie, Herr Zebaoth, wie Stoppeln vor dem Feuer! Sie wollen nicht erkennen, dass du mit deinem Namen heißest Herr allein, der Höchste in aller Welt. Lass deinen Zorn sie treffen, verstummen müssen sie!

13. Rezit. und Arioso

Erzähler (S): Und zog mit einer Schar gen Damaskus und hatte Macht und Befehl von den Hohepriestern, Männer und Weiber gebunden zu führen gen Jerusalem.

Stimme der Christenheit (S): Doch der Herr vergisst die seinen nicht, er gedenkt seiner Kinder. Fallt vor ihm nieder, ihr Stolzen, denn der Herr ist nahe!

14. Rezit.

Erzähler (T): Und als er auf dem Wege war und nahe zu Damaskus kam, umleuchtete ihn plötzlich ein Licht vom Himmel, und er fiel auf die Erde und hörte eine Stimme, die sprach zu ihm:

Recit.

Verteller: En de getuigen kleedden zich uit en legden hun kleren aan de voeten van een jongeling die Saulus heette; deze was zeer tevreden met zijn dood. Godvruchtige mannen echter begroeven Stephanus en hielden een grote weeklacht over hem.

Koor

Stem der christenen: Zie, wij prijzen zalig, die geleden hebben. Want hoewel het lichaam sterft, toch zal de ziel leven.

Recit. en Aria

Verteller: Saulus echter verstoorde de gemeente, en bedreigde de discipelen met moord en doodslag en belasterde hen en sprak:

Paulus: Verdelf hen, Heer Zebaoth, als stoppels voor het vuur! Zij willen niet inzien dat U alleen met Uw naam heet: Heer, de hoogste in de gehele wereld. Tref hen met Uw toorn, zij zullen moeten zwijgen!

Recit. en Arioso

Verteller: En hij trok met een schare naar Damascus en ontving van de hogepriesters de macht en de opdracht om mannen en vrouwen gebonden naar Jerusalem te voeren.

Stem der christenen: Maar de Heer vergeet de Zijnen niet, hij gedenkt Zijn kinderen. Valt neer voor Hem, jullie trotsen, want de Heer is nabij!

Recit.

Verteller: En toen hij onderweg was en Damascus naderde, werd hij plotseling getroffen door een felle lichtstraal, waardoor hij op de grond viel. Hij hoorde een stem tot hem spreken:

Stimme Jesu (Chor SSA): Saul, was verfolgst du mich?

Erzähler (T): Er aber sprach: "Herr, wer bist du?" Der Herr sprach zu ihm:

Stimme Jesu (Chor SSA): Ich bin Jesus von Nazareth, den du verfolgst!

Erzähler(T): Und er sprach mit Zittern und Zagen: "Herr, was willst du, das ich tun soll?" Der Herr sprach zu ihm:

Stimme Jesu (Chor SSA): Stehe auf und gehe in die Stadt, da wird man dir sagen, was du tun sollst.

15. Chor

Stimme der Christenheit: Mache dich auf, werde Licht! Denn dein Licht kommt, und die Herrlichkeit des Herrn gehet auf über dir. Denn siehe, Finsternis bedeckt das Erdreich und Dunkel die Völker. Aber über dir gehet auf der Herr, und seine Herrlichkeit erschienet über dir.

16. Choral

"Wachet auf!", ruft uns die Stimme der Wächter, sehr hoch auf der Zinne,
"Wach auf, du Stadt Jerusalem!
Wacht auf, der Bräut'gam kommt,
steht auf, die Lampen nehmt,
Hallelujah!
Macht euch bereit zur Ewigkeit!
Ihr müsset ihm entgegengeh'n."

17. Rezit.

Erzähler (T): Die Männer aber, die seine Gefährten waren, standen und waren erstarrt, denn sie hörten eine Stimme und sahen niemand. Saulus aber richtete sich auf von der Erde, und da er seine Augen auftat, sah er niemand. Sie nahmen ihn aber bei der Hand und führten ihn gen Damaskus, und war drei Tage nicht sehend und aß nicht und trank nicht.

Stem van Jezus: Saul, Saul, waarom vervolgt je mij?

Verteller: Hij antwoordde: Heer, wie bent u? De Heer sprak tegen hem:

Stem van Jezus: Ik ben Jezus van Nazareth, die jij vervolgt!

Verteller: En hij sprak sidderend en bevend: Heer, wat moet ik doen?

De Heer sprak tegen hem:

Stem van Jezus: Sta op en ga naar de stad, daar zal men jou vertellen wat je moet doen.

Koor

Stem der christenen: Maak je klaar, het wordt licht. Want jouw licht komt en de heerlijkheid van de Heer gaat op boven jou. Zie nu, duisternis bedekt de aardbol en het donker valt over de volkeren. Doch de Heer gaat op boven jou en zijn Heerlijkheid verschijnt boven jou.

Koraal

Ontwaakt! zo roept ons de stem van de wachters, hoog op de torens.
Ontwaakt, jij stad Jeruzalem! Ontwaakt! de bruidegom komt, staat op! ontsteekt de lampen!
Halleluja!
Wees voorbereid op de Eeuwigheid,
jullie zullen hem tegemoet moeten gaan!

Recit.

Verteller: De mannen echter, die zijn metgezellen waren, stonden stil en verstijfden want zij hoorden een stem maar zagen niemand. Saulus echter stond op van de aardbodem en toen hij zijn ogen opende zag hij niemand. Zij echter namen hem bij de hand en brachten hem naar Damascus, en gedurende drie dagen kon hij niet zien, en at niet en dronk niet.

18. Arie

Paulus: Gott, sei mir gnädig nach deiner Güte und tilge meine Sünden nach deiner großen Barmherzigkeit. Verwirf mich nicht von deinem Angesicht und nimm deinen Heiligen Geist nicht von mir. Ein geängstetes und zerschlagenes Herz wirst du, Gott, nicht verachten. Denn ich will die Übertreter deine Wege lehren, dass sich die Sünder zu dir bekehren. Herr, tue meine Lippen auf, dass mein Mund deinen Ruhm verkündige.

19. Rezit.

Erzähler (T): Es war aber ein Jünger zu Damaskus mit Namen Ananias, zu dem sprach der Herr:

Stimme Jesu (S): Ananias, stehe auf und frage nach Saul von Tarse, denn siehe, er betet! Dieser ist mir ein ausgewähltes Rüstzeug. Ich will ihm zeigen, wie viel er leiden muss um meines Namens willen.

20. Arie mit Chor

Paulus: Ich danke dir, Herr, mein Gott, von ganzem Herzen ewiglich. Denn deine Güte ist groß über mich und hast meine Seele errettet aus der tiefen Hölle.

Stimme der Christenheit: Der Herr wird die Tränen von allen Angesichtern abwischen, denn der Herr hat es gesagt.

21. Rezit.

Erzähler (S): Und Ananias ging hin und kam in das Haus und legte die Hände auf ihn und sprach:

Ananias: Lieber Bruder Saul, der Herr hat mich gesandt, der dir erschienen ist auf dem Wege, da du herkamst, dass du wieder sehend und mit dem Heiligen Geist erfüllet werdest.

Erzähler (S): Und alsbald fiel es wie Schuppen von seinen Augen, und er ward wieder

Aria

Paulus: O God, wees mij genadig en vergeef mijn zonden in Uw grote barmhartigheid. Verwijder mij niet van Uw aangezicht en onthoud mij Uw heilige Geest niet. Een bang en verbrijzeld hart zult U, o God, niet minachten. Want ik zal de overtreders Uw wegen leren, opdat de zondaars zich tot U bekeren. Heer, open mijn lippen, zodat mijn mond Uw roem kan verkondigen. Vergeef mijn zonden in Uw grote barmhartigheid.

Recit.

Verteller: Er was een leerling in Damascus, genaamd Ananias. De Heer zei tot hem:

Stem van Jezus: Ananias, sta op! en vraag naar Saulus uit Tarsus, want zie, hij bidt! Deze is een door Mij uitverkozen werktuig. Ik wil hem tonen hoeveel hij moet lijden omwille van Mijn naam.

Aria met Koor:

Paulus: Ik dank u, Heer, mijn God, van ganser harte voor eeuwig; want Uw goedheid voor mij is groot en U hebt mijn ziel gered uit de diepste duisternis.

Stem der christenen: Here, mijn God, ik dank U. De Heer zal de tranen van alle gezichten drogen omdat de Heer het beloofd heeft.

Recit.

Verteller: En Ananias ging op weg en kwam in het huis, legde de handen op hem en sprak:

Ananias: Lieve broeder Saul, mij heeft gezonden de Heer, die u verschenen is op weg naar hier, opdat u weer zult zien en met de heilige Geest vervuld zult worden.

Verteller: En terstond was het als vielen hem de schellen van de ogen en hij kon weer zien,

sehend und stand auf und ließ sich taufen.
Und alsbald predigte er Christum in den
Schulen und bewährte es, dass dieser ist der
Christ.

22. Chor

Stimme der Christenheit: O, welch eine
Tiefe des Reichtums der Weisheit und
Erkenntnis Gottes! Wie gar unbegreiflich sind
seine Gerichte und unerforschlich seine
Wege! Ihm sei Ehre in Ewigkeit, Amen!

Zweiter Teil

23. Chor

Stimme der Christenheit: Der Erdkreis ist
nun des Herrn und seines Christ. Denn alle
Heiden werden kommen und anbeten vor Dir.
Denn Deine Herrlichkeit ist offenbar
geworden.

24. Rezit.

Erzähler (S): Und Paulus kam zu der Gemein-
de und predigte den Namen des Herrn Jesu
frei. Da sprach der Heilige Geist: "Sendet mir
aus Barnabas und Paulus zu dem Werk, dazu
ich sie berufen habe." Da fasteten sie und
beteten und legten die Hände auf sie und
ließen sie gehen.

25. Duettino

Barnabas und Paulus: So sind wir nun
Botschafter an Christi Statt, denn Gott
vermahnet durch uns.

26. Chor

Stimme der Christenheit: Wie lieblich sind
die Boten, die den Frieden verkündigen. In
alle Lande ist ausgegangen ihr Schall und in
alle Welt ihre Worte.

stond op, liet zich ter plaatse dopen en
predikte aanstonds van Christus in de
scholen, en hij betuigde dat deze is dé
Christus.

Koor

Stem der christenen: O, wat een diepgang in
de rijkdom der wijsheid en inzicht van God!
Hoe geheel onbegrijpelijk is Zijn rechtspraak
en hoe ondoorgroendelijk zijn Zijn wegen!
Hem zij de Eer in Eeuwigheid, Amen!

Deel 2

Koor

Stem der christenen: De aardbol is nu van de
Heer en van Zijn Christus. alle heidenen
komen en Hem aanbidden voor Uw aan-
gezicht nu Uw Heerlijkheid openbaar is
geworden

Recit.

Verteller: En Paulus kwam naar de gemeente,
en predikte vrijmoedig de naam van de Here
Jezus. Toen sprak de heilige Geest: "Stuur nu
Barnabas en Paulus op pad om dat werk te
doen, waartoe ik hen geroepen heb." Toen
vastten zij en baden, en legden hen de
handen op en lieten hen gaan.

Duettino

Barnabas en Paulus: In de Naam van Chris-
tus zijn wij nu boodschappers en God brengt
zijn vermaningen over via ons.

Koor

Stem der christenen: Hoe lieflijk zijn de
boodschappers, die ons de vrede verkondigen.
In alle landen is hun stem gehoord, en hun
boodschap is over de gehele wereld bekend
geworden.

27. Rezit.

Erzähler (S): Und wie sie ausgesandt von dem Heiligen Geist, so schifften sie von dannen und verkündigten das Wort Gottes mit Freudigkeit. Lasst uns singen von der Gnade des Herrn und seine Wahrheit verkündigen ewiglich.

28. Rezit. und Chor

Erzähler (T): Da aber die Juden das Volk sah'n, wie es zusammenkam, um Paulus zu hören, wurden sie voll Neid und widersprachen dem, das von Paulus gesagt ward, und lästerten und sprachen:

Die Juden: So spricht der Herr: Ich bin der Herr, und ist außer mir kein Heiland.

Erzähler (T): Und sie stellten Paulus nach und hielten einen Rat zusammen, dass sie ihn töteten, und sprachen zueinander:

29a. Chor

Die Juden: Ist das nicht, der zu Jerusalem verstörte alle, die diesen Namen anrufen? Verstummen müssen alle Lügner! Weg, weg mit ihm!

29b. Choral

O Jesu Christe, wahres Licht,
erleuchte, die dich kennen nicht,
und bringe sie zu deiner Herd,
dass ihre Seel' auch selig werd.
Erleuchte, die da sind verblindt,
bring her, die sich von uns getrennt,
versammle, die zerstreuet geh'n,
mach fester, die im Zweifel steh'n.

30. Rezit.

Erzähler (T): Paulus aber und Barnabas sprachen frei und öffentlich:

Paulus: Euch musste zuerst das Wort Gottes gepredigt werden. Nun ihr es aber von euch

Recit.

Verteller: En daar zij gezonden waren door de heilige Geest, vertrokken zij vandaar per schip en verkondigden het Woord Gods met vreugde. Laat ons de genade van de Heer voor eeuwig bezingen. Laat ons de genade van de Heer bezingen en voor eeuwig Zijn waarheid verkondigen.

Recit. en Koor

Verteller: Toen de Joden echter zagen dat het volk naar Paulus kwam luisteren, werden zij kwaad en spraken alles tegen wat door Paulus beweerd werd en zijlasterden en spraken:

De joden: Zo zegt de Heer: "Ik ben de Heer en buiten mij is er geen andere Heiland."

Verteller: En zij vervolgden Paulus en overlegden met elkaar dat zij hem zouden doden en zij zeiden tegen elkaar:

Koor

De joden: Is hij niet degene, die in Jeruzalem allen te gronde richtte die deze naam aanriepen? Alle leugenaars dient men het zwijgen op te leggen! Weg, weg met hem!

Koraal

O Jezus Christus, waarachtige lichtbron,
verlicht hen, die U niet kennen en voeg hen samen met Uw kudde opdat ook hun ziel zalig mag worden.
Verlicht hen, die ziende blind zijn,
breng hen terug, die zich van ons afscheidde
breng samen, die uiteen zijn gegaan; breng hen standvastigheid, die nog twijfelen.

Recit.

Verteller: Paulus en Barnabas spraken vrijmoedig tot het volk:

Paulus: Eerst moest aan jullie het woord van God gepredikt worden; nu jullie het echter

stoßet und achtet euch selbst nicht wert des ewigen Lebens, siehe, so wenden wir uns zu den Heiden.

31. Duett

Barnabas und Paulus: Denn also hat uns der Herr geboten: Ich habe dich den Heiden zum Licht gesetzt, dass du das Heil seist bis an das Ende der Erde. Denn wer den Namen des Herrn wird anrufen, der soll selig werden.

32. Rezit.

Erzähler (S): Und es war ein Mann zu Lystra, der war lahm und hatte noch nie gewandelt. Der hörte Paulus reden, und als er ihn ansah, sprach er mit lauter Stimme: "Stehe auf, auf deine Füße!" Und er sprang auf und wandelte und lobete Gott. Da aber die Heiden sah'n, was Paulus getan, hoben sie ihre Stimmen auf und sprachen zueinander:

33. Chor

Die Heiden: Die Götter sind den Menschen gleich geworden und sind zu uns hernieder gekommen.

34. Rezit.

Erzähler (S): Und nannten Barnabas Jupiter und Paulus Mercurius. Der Priester aber Jupiters, der vor ihrer Stadt war, brachte Rinder und Kränze vor das Tor und wollte opfern samt dem Volk, und beteten sie an.

35. Chor

Die Heiden: Seid uns gnädig, hohe Götter! Seht herab auf unser Opfer!

36. Rezit. und Chor

Erzähler (T): Da das die Apostel hörten, zerrissen sie ihre Kleider und sprangen unter das Volk, schrien und sprachen:

afwijzen en geen waarde hechten aan het eeuwige leven, zullen wij ons richten tot de heidenen.

Duet

Barnabas en Paulus: Want dit heeft de Heer ons opgedragen: Ik heb u gesteld tot een licht voor de heidenen opdat u redding zult brengen tot aan het einde der wereld. Doch een ieder, die de naam des Heren zal aanroepen, hij zal zalig worden.

Recit.

Verteller: En er was een man in Lystra, die verlamd was en die nog nooit gelopen had. Deze luisterde naar Paulus en toen hij naar hem opkeek, sprak hij met luide stem: "Sta op, ga op je voeten staan!" En hij sprong op en liep, God lovende. Toen echter de heidenen zagen wat Paulus had gedaan, verhieven zij hun stem en zeiden tegen elkaar:

Koor

De heidenen: De goden zijn, in mensengedaante, tot ons nedergedaald.

Recit.

Verteller: En zij noemden Barnabas Jupiter en Paulus Mercurius. Maar de priester van Jupiter, die zichvóór hun stad bevond, bracht runderenen kransen bij de poort en wilde offersbrengen samen met het volk en zij aanbaden hen.

Koor

De heidenen: Wees ons genadig, verheven goden! Aanvaard onze offergaven!

Recit. en Koor

Verteller: Toen de apostelen dat hoorden, scheurden zij hun kleren en begaven zich schreeuwend tussen het volk en zeiden:

Paulus: Ihr Männer, was macht ihr da? Wir sind auch sterbliche Menschen, gleich wie ihr, und predigen euch das Evangelium, dass ihr euch bekehren sollt von diesem falschen zu dem lebendigen Gott, welcher gemacht hat Himmel und Erde und das Meer. Wie der Prophet spricht: All eure Götzen sind Trügerei, sind eitel Nichts und haben kein Leben. Sie müssen fallen, wenn sie heimgesucht werden. Gott wohnt nicht in Tempeln, mit Menschenhänden gemacht. Wisset ihr nicht, dass ihr Gottes Tempel seid und dass der Geist Gottes in euch wohnt? So jemand den Tempel Gottes verderben wird, den wird Gott verderben. Denn der Tempel Gottes ist heilig. Der seid ihr! Aber unser Gott ist im Himmel, er schaffet alles, was er will.

Stimme der Christenheit: Aber unser Gott ist im Himmel, er schaffet alles, was er will.

37. Rezit.

Erzähler (S): Da ward das Volk erregt wider sie, und es erhob sich ein Sturm der Juden und Heiden, und wurden voller Zorn und riefen gegen ihn:

38. Chor

Die Juden und Heiden: Hier ist des Herren Tempel! Ihr Männer von Israel helfet! Dies ist der Mensch, der alle Menschen an allen Enden lehret wider dies Volk, wider das Gesetz und wider diese heil'ge Stätte! Steiniget ihn!

39. Rezit.

Erzähler (S): Und sie alle verfolgten Paulus auf seinem Wege, aber der Herr stand ihm bei und stärkte ihn, auf dass durch ihn die Predigt bestätigt würde, und alle Heiden hörten.

Paulus: Jullie mannen, wat doen jullie daar? Net als jullie zijn ook wij maar gewone stervelingen en prediken jullie het evangelie opdat jullie je zullen bekeren van deze valse naar de levende God, die hemel, aarde en de zee geschapen heeft. Zoals de profeet spreekt: "Al jullie afgoden zijn bedrog, zij zijn een ijdel niets en leven niet Zij zullen vernietigd worden zodra zij de beproeving hebben ondergaan. God woont niet in tempels, gemaakt door mensenhanden. Weten jullie dan niet dat jullie Gods tempel zijn? en dat de Geest van God in jullie zelf woont?"

Een ieder, die aan de tempel Gods schade zal toebrengen zal door God te gronde worden gericht. Want de tempel van God is heilig en jullie zelf zijn de tempel!

Stem der christenen: Doch onze God is in de hemel, Hij maakt alles zoals Hij wil"!

Recit.

Verteller: Toen wond het volk zich enorm op en er ontstond een storm van ergernis onder de joden en de heidenen en toornig riepen zij tegen hem:

Koor

De joden en heidenen: Hier is de tempel van de Heer! Mannen van Israël, helpt! Deze man zet de mensen op de hele wereld op tegen dit volk, tegen de wet en tegen deze heilige plaats. Steinigt hem, immers hij lastert God.

Recit.

Verteller: En allen achtervolgden zij Paulus overal naartoe, maar de Heer stond hem bij en steunde hem zodat de preek door hem bekrachtigd kon worden en alle heidenen zouden luisteren.

Groot Omroepkoor en Radio Filharmonisch Orkest in Openingsconcert 9 september 2020 © Juri Hiensch

40. Cavatine

Stimme Jesu (T): Sei getreu bis in den Tod, so will ich dir die Krone des Lebens geben. Fürchte dich nicht, ich bin bei dir.

41. Rezit.

Erzähler (S): Paulus sandte hin und ließ fordern die Ältesten von der Gemeinde zu Ephesus und sprach zu ihnen.

Paulus: Ihr wisset, wie ich allezeit bin bei euch gewesen und dem Herrn gedient mit aller Demut und mit vielen Tränen und habe bezeugt den Glauben an unsern Herrn Jesum Christum. Und nun siehe, ich, im Geist gebunden, fahre hin gen Jerusalem. Trübsal und Bande harren mein daselbst. Ihr werdet nie mein Angesicht wiedersehen.

Erzähler (S): Sie weineten und sprachen:

42. Rezit.

Die Gemeinde in Ephesus: Schone doch deiner selbst! Das widerfahre dir nur nicht!

Paulus: Was machet ihr, dass ihr weinet und brechet mir mein Herz? Denn ich bin bereit, nicht allein mich binden zu lassen, sondern auch zu sterben zu Jerusalem, um des Namens willen des Herren Jesu.

Erzähler (T): Und als er das gesagt, kniete er nieder und betete mit ihnen allen, und sie geleiteten ihn an das Schiff und sahen sein Angesicht nicht mehr.

43. Chor

Stimme der Christenheit: Sehet, welch eine Liebe hat uns der Vater erzeiget, dass wir sollen Gottes Kinder heißen.

44. Solo

Stimme der Christenheit (Sopran solo): Und wenn er gleich geopfert wird über dem Opfer

Cavatine

De stem van Jezus: Wees getrouw tot in de dood, dan wil ik jou de kroon des levens geven. Wees niet bevreesd, want ik ben bij je. Wees getrouw tot in de dood!

Recit.

Verteller: Paulus liet de oudsten van de gemeente in Efeze komen en sprak tot hen:

Paulus: Jullie weten dat ik steeds bij jullie geweest ben en ik de Heer in al mijn ootmoed heb gediend en vele tranen heb vergoten, en ik getuigenis heb afgelegd van het geloof in de Heer Jezus Christus. En nu ga ik, verbonden in de Geest, naar Jeruzalem; daar wachten mij ellende en ketenen, jullie zullen mij nooit meer zien.

Verteller: Zij weenden en zeiden:

Recit.

De gemeente in Efeze: Spaar u zelf toch. Dit zal u toch niet overkomen.

Paulus: Spaar u zelf toch. Dit zal u toch niet overkomen. Waarom wenen jullie en breken jullie mijn hart? Want ik ben bereid mij niet alleen in de boeien te laten slaan, maar ook om in Jeruzalem te sterven omwille van de naam van de Heer Jezus.

Verteller: En toen hij dat gezegd had, knielde hij neer en bad met hen allemaal en zij begeleidden hem tot in het schip en zij zagen hem niet meer.

Koor

Stem der christenen: Ziet, welk een liefde heeft de Vader ons getoond dat wij Gods kinderen mogen heten.

Solo

Stem der christenen: En hoewel hij onmiddellijk geofferd wordt als

unseres Glaubens, so hat er einen guten Kampf gekämpft. Er hat den Lauf vollendet, er hat Glauben gehalten. Hinfort ist ihm beigelegt die Krone der Gerechtigkeit, die ihm der Herr an jenem Tage, der gerechte Richter, geben wird.

45. Schlußchor

Stimme der Christenheit: Nicht aber ihm allein, sondern allen, die seine Erscheinung lieben. Der Herr denkt an uns und segnet uns. Lobe den Herrn, meine Seele, und was in mir ist, seinen heiligen Namen. Ihr, seine Engel, lobet den Herrn!

een offer van ons geloof, heeft hij een goede strijd gestreden; hij heeft zijn levensloop voltooid en is zijn geloof trouw gebleven. Voorts is voor hem weggelegd de kroon der gerechtigheid, die aan hem op deze dag door de Heer, de rechtvaardige rechter, zal worden gegeven.

Slotkoor

Stem der christenen: Echter niet aan hem alleen, maar ook aan allen die van Zijn verschijning houden. De Heer denkt aan ons en Hij zegent ons. Looft de Here, mijn ziel, en wat in mij is, Zijn heilige naam. Jullie, Zijn engelen, looft de Heer.

AVROTROS VRIJDAG CONCERT

DÉ KLASSIEKE START VAN JE WEEKEND

- ▶ www.avrotrosvrijdagconcert.nl
- ▶ info@avrotrosvrijdagconcert.nl
- ▶ AVROTROSvrijdagconcert
- ▶ @vrijdagconcert
- ▶ vrijdagconcert.avrotros
- ▶ AVROTROSVrijdagconcert

UITVOERENDEN

Thierry Fischer, dirigent

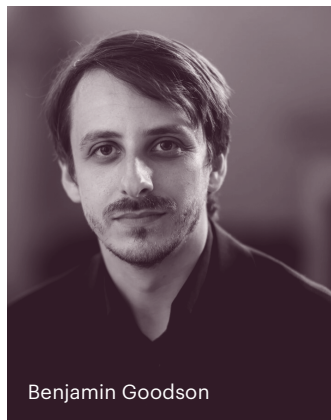
- De Zwitserse dirigent Thierry Fischer is sinds maart 2020 muzikaal leider van het Symfonieorkest van Sao Paulo en sinds 2009 van het Utah Symphony
- hij was eerste gastdirigent van het Seoul Philharmonic van 2017 tot 2020, chef-dirigent van het BBC National Orchestra of Wales van 2006 tot 2012, en eveneens van het Nagoya Philharmonic van 2008 tot 2011
- in recente seizoenen dirigeerde hij orkesten in Boston, Cleveland, Atlanta en Cincinnati, als ook het Mostly Mozart Festival Orchestra (New York), het BBC Symphony, het Filharmonisch Orkest van Oslo, het Rotterdams Philharmonisch Orkest, het Salzburg Mozarteumorchester, en het Orchestre de la Suisse Romande
- verder stond hij op de bok van de kamerorkesten van Zweden en München, het Chamber Orchestra of Europe, Orchestra of the Age of Enlightenment en het Ensemble Intercontemporain
- Thierry Fischer dirigeerde vele wereldpremières, veelal van werken die aan hem zijn opgedragen
- met het Utah Symphony Orchestra dirigeerde hij jaarlijks cycli gewijd aan Mahler, Ives en Nielsen
- ter viering van het 75-jarig jubileumseizoen in 2016 bracht hij het orkest voor het eerst in 40 jaar naar Carnegie Hall en bracht bij die gelegenheid een cd uit met nieuwe aan hem opgedragen werken van Nico Muhly, Andrew Norman, en Augusta Read Thomas
- recentelijk dirigeerde hij in het Southbank Centre muziek van Tristan Murail met het London Sinfonietta en leidde hij Stravinsky's *Sacre* bij het Royal Philharmonic Orchestra
- Thierry Fischer begon zijn carrière als eerste fluitist in Hamburg en bij de Opera van Zürich
- zijn eerste concerten dirigeerde bij het Chamber Orchestra of Europe waar hij solo-fluitist was onder Claudio Abbado
- Thierry Fischer bracht zijn leerjaren in Nederland door, tot hij chef-dirigent en artistiek adviseur werd van het Ulster Orchestra, een post die hij bekleedde tussen 2001 en 2006
- op 2 december 2011 was Thierry Fischer in het Vrijdagconcert te gast en dirigeerde de toenmalige Radio Kamer Filharmonie in een programma met Haydn en Stravinsky

Benjamin Goodson, dirigent GOK

- de Engelse dirigent Benjamin Goodson is sinds 1 september 2020 de nieuwe chef-dirigent van het Groot Omroepkoor voor minstens drie jaar
- geboren in Hertfordshire, VK, studeerde af met hoogste prijs aan Hertford College in Oxford

- studeerde directie bij Sir Colin Davis, Paul Spicer, Peter Stark en Ulrich Windfuhr
- artistiek leider van het Somerville College
- chef-dirigent van Bath Camerata en vaste koordirigent bij het Dorset Opera Festival
- van 2015 tot 2018 koorleider en assistent-dirigent bij het Rundfunkchor Berlin
- studeerde werken in met NDR Chor Hamburg, MDR Chor Leipzig en koor London Symphony Orchestra
- dirigeerde recentelijk Rothko Chapel van Feldman in Musikfest Berlin met Tabea Zimmermann en het Rundfunkchor Berlin
- Goodson is betrokken bij nieuwe formats voor koorconcerten, zoals Human Requiem van Rundfunkchor Berlin
- assisteerde bij encensering van motetten van Bach met Robert Wilsons
- Benjamin Goodson: *“Ik zie ernaar uit om samen te werken om nieuw repertoire te ontdekken en nieuwe manieren te verkennen om ons met ons publiek te verbinden.”*

Benjamin Goodson

Louise Alder, sopraan

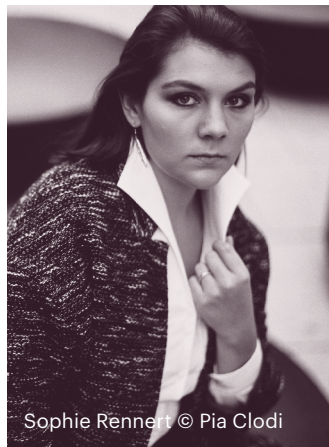
- Louise Alder, geboren in Londen in een muzikale familie, studeerde zang bij Patricia MacMahon aan de University of Edinburgh
- in 2010 vervolgde ze haar opleiding aan (de International Opera School van) het Royal College of Music, waar ze als eerste Kiri Te Kanawa Scholar afstudeerde in 2013
- ze won diverse prijzen bij concoursen, waaronder in 2017 de Dame Joan Sutherland Audience Prize tijdens de BBC Cardiff Singer of the World Competition
- van 2014 tot 2019 was Louise Alder vast ensemblelid van de Oper Frankfurt, waar ze onder meer zong als Gilda in Verdi's *Rigoletto*, Despina in Mozarts *Così fan tutte*, en Frasquita in *Carmen* van Bizet
- verder trad ze op bij het Glyndebourne Festival Opera, bij de Welsh National Opera en The Royal Opera
- ze zong in *Manon*, *Der Rosenkavalier*, *Le nozze di Figaro* en *Les Contes d'Hoffmann* bij de Wiener Staatsoper, in *Le nozze di Figaro* bij de Bayerische Staatsoper, en in *Don Giovanni* bij Teatro Real Madrid
- bovendien zong ze operarollen in Zürich, Salzburg, Wenen en bij The Grange Festival
- ze gaf liedrecitals in onder meer de Londense Wigmore Hall en Cadogan Hall, samen met pianisten Gary Matthewman, James Baillieu, Helmut Deutsch en Joseph Middleton
- in seizoen 2019/20 debuteerde Louise Alder bij het Concertgebouworkest

Louise Alder © Gerard Collett

Sophie Rennert, mezzo-sopraan

- de Oostenrijkse mezzosopraan Sophie Rennert beheerst een breed repertoire
- ze zong in Bachs *Weihnachtsoratorium* in Göteborg, in Mozarts *Requiem* in Madrid en in de *Missa Solemnis*, maar maakte ook een cd-opname 'Von den Göttern weiß ich nichts' met hedendaags vocaal werk van Uli Rennert
- ze was te horen in de titelrol in Händels *Lotario* bij het Göttinger Händelfestival en het Theater Bern, in de rol van Andronico in Vivaldi's *Tamerlano* in Dortmund, als Idamante in Mozarts *Idomeneo* in Salzburg en als Harper Pitt in *Angels in America* van Peter Eötvös bij de Neue Oper Wien
- van 2014 tot 2016 was Sophie Rennert lid van het ensemble van Konzert Theater Bern
- in 2013 was ze lid van het 'Young Singers Project' van de Salzburger Festspiele
- ze werkte onder meer de Wiener Philharmoniker, het Mozarteumorchester Salzburg, het Brucknerorchester Linz, onder dirigenten als Ivor Bolton, Semyon Bychkov, Laurence Cummings, Christian Curnyn, Ádám Fischer
- Sophie Rennert was te gast in vele festivals en concertzalen, in Graz, Innsbruck, de Schubertiade Hohenems-Schwarzenberg, de Wiener Musikverein, de Wigmore Hall, het Concertgebouw, en bij het Zeist-Festival en het Schleswig-Holstein Musikfestival in de Elbphilharmonie
- ze is de winnares van de 2e Prijs en de Publieksprijs van de 7e Internationale Cesti Competitie voor Barokzang in Innsbruck 2016 en ook prijswinnaar van de Internationale Mozart Competitie Salzburg
- Sophie Rennert begon haar zangopleiding bij haar moeder, de sopraan en zangpedagoge Sigrid Rennert
- in 2014 voltooide ze haar studie aan de Universiteit voor Muziek en Uitvoerende Kunsten Wenen bij Karlheinz Hanser en Charles Spencer met onderscheiding
- ze volgde masterclasses bij Brigitte Fassbaender, Ann Murray en Helmut Deutsch

Sophie Rennert © Pia Clodi

Benjamin Bruns, tenor

- de Duitse tenor Benjamin Bruns (*1980) begon zijn zangcarrière als alt-solist bij het jongenskoor in zijn geboortestad Hannover
- hij studeerde aan de Academie voor Muziek en Theater in Hamburg bij Renate Behle
- nog tijdens zijn studie kwam hij in vaste dienst bij het Theater Bremen
- daarop volgde een vaste aanstelling bij de Opera in Keulen, daarna bij de Dresdense Opera en momenteel bij de Weense Staatsopera

Benjamin Bruns © Sara Schoengen

- daarnaast is hij regelmatig te gast bij de Beierse Staatsopera in München, de Semperoper in Dresden, het Teatro Real in Madrid en op de Bayreuther Festspiele
- vorig seizoen zong hij in een nieuwe encensering van *Les Troyens* van Berlioz bij de Weense Staatsopera
- naast opera zingt Benjamin Bruns geregeld in oratoria en uitgebreid concertrepertoire
- op 13 maart 2020 was hij te gast in het Vrijdagconcert en zong hij in Beethovens *Mis in C* met het Radio Filharmonisch Orkest, Groot Omroepkoor o.l.v. Karina Canellakis

Markus Eiche © Fumiaki Fujimoto

Markus Eiche, bas

- de Duitse bariton Markus Eiche begon zijn loopbaan in het Nationaltheater Mannheim
- nu is hij aan zowel de Weense Staatsopera als aan de Beierse Staatsopera verbonden
- in München zong hij als Luther in Křeneks *Karl V*, als Donner in *Das Rheingold*, Gunther in *Die Götterdämmerung* en Beckmesser in *Die Meistersinger*
- verder was hij te gast bij de Milanese Scala, De Nationale Opera in Amsterdam, de Komische Oper en de Staatsoper Unter den Linden in Berlijn, de Salzburger Festspiele en Bayreuther Festspiele, en bij de Metropolitan Opera staat voor komend seizoen in de agenda.
- Markus Eiche studeerde aan de Muziekacademies van Stuttgart en Karlsruhe
- hij won verschillende beurzen en was prijswinnaar van het Internationale Zangconcours ‘Francesco Viñas’ in Barcelona
- de internationaal geprezen bariton begon zijn carrière bij het Mannheimer Staats Theater
- op 7 juni 2019 was Markus Eiche te gast in het Vrijdagconcert bij een uitvoering van Schumanns *Szenen aus Goethes Faust* met het Radio Filharmonisch Orkest, Groot Omroepkoor en Nationaal Kinderkoor o.l.v. Markus Stenz

Lars Terray

Lars Terray, bas

- de Noorse bariton Lars Terray (1960) studeerde solozang in Oslo
- hij vervolgde zijn opleiding vanaf 1989 in de operaklas van het Sweelinck Conservatorium bij Kevin Smith en studeerde in 1993 af
- hij volgde masterclasses bij Oren Brown, Kurt Equiluz, Jill Feldman, Ian Partridge en Nigel Rogers
- Lars Terray is eerste bas van het Groot Omroepkoor
- daarnaast wordt hij regelmatig gevraagd als solist bij oratorium-uitvoeringen

- zijn operarepertoire omvat onder meer de rollen van Don Inigo (*L'heure espagnole*), Dancaire (*Carmen*), Marquis (*Dialogues des Carmelites*) en Alfonso (*La Favorita*)
- Lars Terray werkte samen met dirigenten als Gerard Akkerhuis, Kees Bakels, Valery Gergiev, Kenneth Montgomery, Johan van Slageren en Ed Spanjaard

Palle Fuhr Jørgensen, bas

- de Deense bariton Palle Fuhr Jørgensen (*1955) studeerde aan de Pedagogische Academie in zijn geboorteland en aan het Sweelinck Conservatorium in Amsterdam
- na enkele jaren studie aan de operaklas vervolgde hij zijn opleiding bij onder meer Erik Hammer, Louis Devos, Marie Louise Hendrickx, Zeger Vandersteene en Lucienne Van Deijck
- hij volgde masterclasses bij Cathy Berberian, Tom Krause en Guus Hoekman
- Palle Fuhr Jørgensen zingt sinds 1983 in het Groot Omroepkoor, en zong geregeld in het Koor Nieuwe Muziek, het Nederlands Kamerkoor en het koor van de Nederlands Bachkoor
- hij vormt een vast duo met pianist Roel Praas en trad solistisch op in oratoriumuitvoeringen, operaproducties, concerten en liedrecitals

Palle Fuhr Jørgensen

Radio Filharmonisch Orkest

- opgericht in 1945, onmisbare schakel in het Nederlandse muziekleven
- 75-jarig orkest beleeft dit seizoen jubileumjaar
- speelt naast het grote symfonische repertoire meer dan elk ander Nederlands symfonieorkest muziek van dit moment
- speelt geregeld premières van opdrachtwerken in omroepseries NTR ZaterdagMatinee en AVROTROS Vrijdagconcert
- bereikt in vernieuwende concertformats als Pieces of Tomorrow en Out of the Blue jong publiek
- vrijwel alle concerten rechtstreeks uitgezonden op NPO Radio 4, met gemiddeld dertigduizend luisteraars
- sinds 1 september 2019 geleid door de Amerikaanse chef-dirigent Karina Canellakis, eerste vrouwelijke chef-dirigent van een Nederlands symfonieorkest
- Canellakis' illustere voorgangers waren onder meer Bernard Haitink (nu beschermheer), Jean Fournet, Hans Vonk, Edo de Waart (eredirigent), Jaap van Zweden (honorary chief conductor) en Markus Stenz
- juni 2019 dirigeerde Stenz zijn laatste concerten als chef, maar hij blijft terugkeren, zoals Brett Deans opera *Hamlet* in juni 2020
- gastdirigenten van het RFO waren Pablo Heras-Casado, Vladimir Jurowski, Vasily Petrenko, Christoph Eschenbach, John Adams, Peter Eötvös, Charles Dutoit, Gennady Rozhdestvensky, Michael Tilson Thomas, Mariss Jansons, Valery Gergiev, Antal Doráti, Kirill Kondrashin en Leopold Stokowski
- James Gaffigan, vaste gastdirigent sinds 2011, tekende bij tot en met seizoen 2022-2023
- 2014 Edison Klassiek Oeuvreprijs voor RFO vanwege verdiensten voor het Nederlandse muziekleven

- 2017 Concertgebouw Prijs (samen met het Groot Omroepkoor)

► www.radiofilharmonischorkest.nl

Wordt u ook vriend van het Radio Filharmonisch Orkest? Zie

► www.radiofilharmonischorkest.nl/vrienden-van-het-rfo

Groot Omroepkoor

- Met ruim zestig vocalisten het enige professioneel opererende koor van deze omvang in Nederland
- sinds oprichting in 1945 niet weg te denken factor in koor-symfonische repertoire in ons land
- zingt koorpartijen in opera's, oratoria en cantates in de concertseries van de Nederlandse Publieke Omroep, het AVROTROS Vrijdagconcert, de NTR ZaterdagMatinee en Het Zondagochtend Concert
- brengt a capella-concerten in TivoliVredenburg en Jacobikerk in Utrecht en in Amsterdams Concertgebouw
- zingt geregeld hedendaags werk, vaak opdrachtwerken van Nederlandse componisten, o.m. Wagemans, Wagenaar, Visman, Manneke, Momotenko-Levitsky, Kortekaas, Roukens, Vleggaar en Zuidam
- zingt premières van hedendaagse buitenlandse componisten, als Rehnqvist, MacMillan, Whitacre, Adams, Dean, Kancheli, Goebaidoelina en Glanert
- op repertoire ook 'klassieke' twintigste-eeuwse componisten, als Stravinsky, Boulez, Stockhausen, Kagel, Henze, Ligeti en Messiaen
- jaarlijks Groot Meezingconcert, met 1200 amateurzangers en RFO
- veel uitvoeringen van opera's en koorwerken uit de negentiende, twintigste en eenentwintigste eeuw
- zingt in de omroepseries meestal met RFO
- eveneens optredens met Het Koninklijk Concertgebouworkest
- koor zong onder chef-dirigenten Kenneth Montgomery, Robin Gritton, Martin Wright, Simon Halsey, Celso Antunes, Gijs Leenaars, onder koorleider Klaas Stok en vaste gastdirigent Michael Gläser
- sinds september 2020 chef-dirigent GOK: Benjamin Goodson
- september 2017 uitreiking van Concertgebouw Prijs aan Groot Omroepkoor en Radio Filharmonisch Orkest

► www.grootomroepkoor.nl

Wordt u ook vriend van het Groot Omroepkoor?

► www.vriendengrootomroepkoor.nl

STEUN KLASSIEKE MUZIEK

AVROTROS

Houdt u, net als wij, van klassieke muziek? Word dan lid van AVROTROS Klassiek en steun klassieke muziek en jong talent in Nederland.

In talenttraject *AVROTROS Klassiek presenteert!* bieden wij jonge getalenteerde musici een podium op NPO Radio 4 en nemen zij hun debuut-cd op. Als lid van AVROTROS Klassiek steunt u dit traject en krijgt u drie keer per jaar de debuut-cd's, inclusief magazine, thuisgestuurd.

Helpt u voor € 7,50 per jaar ook mee? Aanmelden kan via avrotros.nl/wordklassieklid of stuur de bon naar: AVROTROS Klassiek, Antwoordnummer 28800, 1200 VX Hilversum (postzegel niet nodig). U krijgt binnen twee weken de laatste editie van het magazine en de debuut-cd in de brievenbus.

3X PER JAAR
de debuut-cd's,
inclusief magazine!

Naam

M/V

Adres

Postcode

Woonplaats

Geboortedatum

E-mailadres

Telefoonnummer

IBAN

N L

0

Ja, ik word lid. Hierbij machtig ik AVROTROS Handtekening om de contributie van € 7,50 per jaar van mijn bankrekeningnummer af te laten schrijven. Dit lidmaatschap geldt tot wederopzegging.

BEZETTING

Radio Filharmonisch Orkest

Eerste viool

Joris van Rijn
Dimitri Tchernookov
Roswitha Devrient
Alberto Facanha Johnson
Mariska Godwaldt
Kerstin Kendler
Pamela Kubik
Pedja Milosavljevic

Tweede viool

Casper Bleumers
Josje ter Haar
Julija Hartig
Annemarie van Helderer
Dana Mihailescu
Alexander van den Tol
Irina Laasio
Anna Sophie Torn

Altviool

Huib Beckers
Sabine Duch
Robert Meulendijk
Lotte de Vries
Roeland Jagers
Sofie van der Schalie

Cello

Michael Müller
Mirjam Bosma
Crit Coenegracht
Ansfried Plat
Arjen Uittenbogaard

Contrabas

Rien Wisse
Walter van Egeraat
Annika Pigorsch

Fluit

Ingrid Geerlings
Carla Meijers

Hobo

Hans Wolters
Yvonne Wolters

Klarinet

Frank van den Brink
Diede Brantjes

Fagot

Jos Lammerse
Freek Sluijs
Birgit Strahl

Hoorn

Petra Botma-Zijlstra
Toine Martens
Frédéric Franssen
Rebecca Grannetia

Trompet

Hessel Buma
Hans Verheij

Trombone

Bart Claessens
Herman Nass
Rommert Groenhof

Pauken

Paul Jussen

Toetsinstrument

Stephan Kiefer

The AVROTROS logo is positioned in the top right corner of the red banner. It features the letters 'AV' in a large, bold font, with 'Ro' in a smaller font to its right, and 'TROS' in a large, bold font below 'AV'. The background of the banner is a blurred image of a stringed instrument, possibly a violin or viola, with a hand visible near the strings.

MEER KLASSIEK BIJ AVROTROS

Met acht programma's op NPO Radio 4, goed bezochte concertseries op vrijdagavond en zondagochtend, tv programma's als Maestro en het Prinsengrachtconcert en boeiende podcasts, is AVROTROS de meest klassieke omroep van Nederland.

Klassieke podcasts

Lekker luisteren naar verhalen over klassieke muziek? Kies dan een podcast uit de grote collectie klassieke podcasts van AVROTROS.

Bijvoorbeeld **'Gustav Mahler...**

Aangenaam!' waarin AVROTROS presentator Hans van den Boom vertelt over zijn liefde voor het werk van Mahler en de bijzondere band tussen Mahler en Amsterdam.

Of de **Oude Muziek Podcast** waarin Ab Nieuwdorp een tijdreis maakt van de Barok, terug in de tijd naar de Renaissance en de Middeleeuwen. Hij spreekt ook specialisten in de oude muziek, onder wie Bach-expert Ton Koopman, barok-expert Jos van Veldhoven en blokfluitiste Lucie Horsch.

En vergeet ook niet te luisteren naar **Klassieke Mysteries**, waarin Rebecca van der Weijde en Ab Nieuwdorp op zoek gaan naar de intrigerende en spannende verhalen rondom het leven en vooral de dood van klassieke componisten.

Deze en alle andere klassieke podcasts van AVROTROS zijn te beluisteren via de website van NPO Radio 4, Apple Podcast, Spotify of de RSS-feed.

Meer info: www.nporadio4.nl/podcasts

Meer informatie over uitzendingen, concerten en ledenaanbiedingen:
www.avrotros.nl/klassiek

Groot Omroepkoor

Sopranen

Annelie Brinkhof
Elise van Es
Titia van Heyst
Anitra Jellema
Bauwien van der Meer
Tanja Obalski
Yun Park
Maja Roodveldt
Annette de Rozario
Jolanda Sengers
Varvara Tishina
Julia Westendorp

Alten

Suzanne Meessen
Marga Melerna
Chantal Nysingh
Christina Plein
Anjolet Rotteveel
Klarijn Verkaart
Lisinka de Vries
Roelien van Wagenin-
gen
Emilie Wijers
Els Woldberg
Pierrette de Zwaan

Tenoren

Ambrož Bajec-Lapaj-
ne
Alan Belk
Dolf Drabbels
Gerben Houba
Peter-Paul Houtmor-
tels
Matevž Kajdiž
David van Lith
Albert van Ommen
Uroš Petrac
Matthew Smith

Bassen

Gert-Jan Alders
Coert van den Berg
Peter Duyster
Joep van Geffen
Geert van Hecke
Palle Fuhr Jørgensen,
koorsolist
Itamar Lapid
Ludovic Provost
Mitchell Sandler
Lars Terray, koorsolist
Jan van Zelm

VOLGENDE CONCERTEN

vrijdag 9 april 2021
TivoliVredenburg, Utrecht
(te volgen via webcast)

Nederlands Kamerorkest met Paul Meyer

Nederlands Kamerorkest
o.l.v. **Gordan Nikolic** viool
Paul Meyer klarinet

Mozart

Ouverture II Re Pastore

Von Weber

Concertino voor klarinet en orkest

Stravinsky

Concerto in D

Von Weber

Symfonie nr. 1

vrijdag 16 april 2021
TivoliVredenburg, Utrecht
(te volgen via webcast)

Sergey Khachatryan speelt Brahms

Radio Filharmonisch Orkest
Cristian Macelaru dirigent
Sergey Khachatryan viool

Schumann

Ouverture, Scherzo en Finale

Diepenbrock

Suite Elektra

Brahms

Vioolconcert